

הקרמיקה של גדעון קריא

מוזיאון ארץ-ישראל - תל-אביב

הקרמיקה של גדעון קריא

מוזיאון ארץ-ישראל - תל-אביב

הקרמיקה של גדעון קריא
תערוכה בביתן הדואר והבולאות
חורף תשנ"ה

התערוכה והקטלוג: יעל אולניק, אוצרת ביתן הקרמיקה
עיצוב התערוכה: אלי לוריא
עיצוב הקטלוג: שלמה זבדי
עריכה והבאה לדפוס: גניה דורון
צילום: גרגורי ויניצקי
תרגום לאנגלית: פרץ קדרון
הקלדה: עפרה זהבי

©
כל הזכויות שמורות
למוזיאון ארץ-ישראל - תל-אביב
הפרדות צבע: שבא
לוחות: קר-אור
הדפסה: דפוס אלי מאיר בע"מ
תשנ"ה - 1995

מבוא

את קסם החומר גילה גדעון קריא כבר בשחר נעוריו. כבן כפר, ששורשיו נטועים בקרקע, הוא נמשך אל האדמה ואל הצבע והצורות הקמאיות הגלומות בה. את ראשית צעדיו בשדה היצירה הוא עשה בכוחות עצמו, תוך התנסות וחיפוש דרך אישיים. לימודיו אצל רודי להמן והדוויג גרוסמן העניקו לו את הבסיס הרעיוני והמקצועי והעשירו את עולמו האמנותי. בסדנה, שהקים בכפרו אביחיל, הוא החל לפסל ולצייר, אך את עיקר זמנו הוא הקדיש וממשיך להקדיש ליצירה בחומר. בשנים הראשונות הוא עיצב את עבודותיו בבניית-יד בלבד; רק מאוחר יותר למד את עבודת האבניים, ואילו את השילוב בין שתי השיטות הוא גילה, לדבריו, בביקוריו בביתן הקרמיקה שבמוזיאון. בשנת 1966, כשנפתח הביתן במוזיאון הארץ (כיום מוזיאון ארץ-ישראל, תל-אביב), הוא "הציץ ונפגע". כאן נחשף לראשונה למלוא עוצמתה של היצירה הקרמית העתיקה ולמלאכת הקדרות הקדומה לשיטותיה השונות. לחשיפה זו היתה השפעה מכרעת עליו ובעקבותיה אף למד בעצמו את עבודת האבניים וקנה בה שליטה, תוך פיתוח תהליכי העבודה המסורתיים, המשלבים בניית-יד בגדילים עם קדרות-אבניים.

התבליטים, הפסלים והכלים הגדולים, המוצגים בתערוכה זו, ממחישים את שליטתו של קריא בחומר ואת התייחסותו החוויתית אל האדמה. הם מספרים בשפת החומר על קרבתו לטבע ועל זיקתו העמוקה למסורת הקדרות הארצישראלית הקדומה. פיתוח צורות היסוד ברוח מורו רודי להמן מתמצה ברבות מן העבודות, בד בבד עם מידת הריסון והצמצום הניכרת בחתירתו אל ההפשטה הצורנית. אך בכל יצירתו קריא מבקש לשמור על המתח ועל הכוח הטמונים בחומר הרך והגמיש שבו הוא יוצר.

את עבודותיו הוא מעצב בשיטות שונות: את פסלי החרס כולם הוא בונה בבניית-יד, את תבליטיו הוא יוצר בלחיצה, ואילו את מכליו - שרובם מעין כלי אחסון ארכאיים בעלי מידות - הוא מעצב בגדילים על גבי האבניים. קריא עובד בחומרים מקומיים (חוואר מוצא וחרסיות נגב), שהוא צורפס בטמפרטורה גבוהה יחסית (1180°C). חומרי החיפוי ובמיוחד זיגוגי האפר, שהוא מכין מעצי ההדר של פרדסיו, מעניקים לעבודותיו את המרקמים הטבעיים ואת קשת צבעוניתם המאופקת.

מוזיאון ארץ-ישראל - תל-אביב שמח לארח את האמן גדעון קריא בתערוכת עבודות קרמיקה מעשה ידיו.

בהעלאת תערוכה זו ממשיך המוזיאון מסורת בת שנים של תערוכות קרמיקה מודרנית, המוצגות בצד אוצרות תרבות וארכיאולוגיה מימים עברו.

יצירתו של קריא, המשלבת קשר חם ובלתי אמצעי לנופים מקומיים עם זיקה למסורת הקדרות הארצישראלית הקדומה, תואמת את רוח המוזיאון המגשר בין עבר להווה.

שילה ששון
מנכ"ל המוזיאון

קיים צדק אמנותי והיסטורי בהצגת עבודותיו של גדעון קריא במוזיאון ארץ-ישראל, תל-אביב - מוזיאון המשמר באוצרותיו ממצאים המשקפים את התהוות התרבות הישראלית מערש הולדתה ועד ימינו. חלק נכבד מארץ-ישראל זו משומר בכלים העשויים מן האדמה, המספרים על עבודת האדמה.

גדעון קריא הינו איש עובד אדמה, והאדמה נענית לו ומצמיחה ונותנת חיים, בעץ ובאבן. ומי שאינו מאמין, שיטריח עצמו אחר-צהריים אחד למושב אביחיל, כפי שעשיתי אני, וימצא את גדעון בפרדס, רכוב על טרקטור, או ישוב בבית-המלאכה, מפיה חיים בעפר ובורא צורות מחימר, ממים ומאש, כפי שעשו אבותיו הקדמונים.

את גדעון הכרתי לראשונה בעבודתו הטיפולית בבית-החולים "שלוותה", שם נתן לחולים מחלימים שיעורים בפיסול קרמי. קשה היה שלא להתרשם, כיצד השקט הנפשי שלו ומעשה היצירה בחימר מושכים את האנשים, מרגיעים אותם ומעניקים להם חוויה ותקווה.

בשקט הזה, בסבלנות הצנועה של איכר עיקש, עסוק גדעון עשרות שנים בתהליך בלתי פוסק של עשייה וחיפוש. אכן, זהו טיבו האמיתי של תהליך היצירה - מעשה מתמשך, מורכב ומפותל ונמשך כחיים עצמם. אין הוא כרוך בפרץ של השראה רעיונית ובתזזית של הברקה רגעית, הנובעים מעכשיו ומכאן; במהותו זהו תהליך התפתחותי, הדרגתי. חושניות, שליטה וחיפוש הם חומרי היצירה. התהליך מתחיל כבר בשחר ההתהוות, בילדות, בקליטת הרשמים, הריחות, הצבעים והצורות המעצבים את הגוף והנפש. לאחר שלב זה של ספיגה חושנית, בא שלב הלימוד הפורמאלי, שבו מנסים לקנות מיומנות ושליטה, בעזרת מורה ובאמצעות תורתם של אלה שעסקו באותם חומרים לפנינו. כל אותה עת שואף לבוא לידי ביטוי שלב החיפוש העצמאי, האישי - שלב היצירה, כשהרעיון והחומר הם חומרי הגלם לחיפוש אותה אמת אמנותית.

גדעון קריא שאב את חושניותו מן האדמה. הוא גדל עם האדמה, גידל באדמה ומגיל צעיר החל צר צורות מן האדמה, ברגבים ובאבן חולית. באותם ימים לא היו לימודי האמנות

מקובלים במסגרת המושב, ואולי היה בזאת מן הברכה, כי כך פנה גדעון להתבונן בטבע ובצורותיו, ולא בחר לנהות אחר אופנות ואסכולות. המורה הגדול מכל היה בשבילו הטבע, כפי שהוא עצמו אומר: "אם מתבוננים היטב, טבע האדמה והטבע בכלל הוא זה שצר צורות אלה. לכן לטבע האדמה, מבראשית ועד היום, אין בעיני תחליף. האדם חוזר ועושה בה, באדמה, רק כפי שהיא בבנינה מאפשרת לו".

אך מאחר שבלי מורה אי אפשר, הגיע גדעון קריא בשלהי שנות העשרים לחייו לאמנים הדוויג גרוסמן ורודי להמן. רודי להמן, בנוסף להיותו הוגה דעות ואחד מגדולי הפסלים של ארצנו, היה מורה יחיד במינו, שהעמיד תלמידים רבים ובולטים. "שיטת רודי להמן לא היתה לימוד 'אמנות' אלא לימוד המלאכה. מלאכת הוצאת היצירה מן החומר (גילוף חציבה) באופן ההגיגי והמדויק ביותר" (י' תומרקין, 1978, רודי להמן 1903-1977, קטלוג תערוכה במוזיאון תל-אביב).

מאז גדעון לש, מעצב, חורט ושורף, כשהוא תר ללא הרף, בדרכו השקטה והמתמידה, אחר מהות הצורה הנכונה. הוא מתחיל עם תנור פרימיטיבי, בור עשן הכרוי באדמה, ויוצר "כלים בעשן" (תערוכה - נתניה, 1966). הוא ממשיך לבדוק טמפרטורות ומרקמים, וחוזר ומנסה בדרכו שלו להפיק את המגע הנכון ליד ולעין, כשאחת לכמה שנים הוא מציג את עבודותיו בתערוכה, בארץ או בחו"ל.

המחפשים אחר תוויות יגדירו את עבודתו של גדעון כ"פיגוראטיבית". אולם כמעט מבלי לתת את הדעת, ומתוך תהליך ארוך וחוזר של ניסוי ויצירה, ה"פיגורה" הולכת ומאבדת את כל הטפל והמיותר, ומה שנותר הינה "רוח הצורה", נפחים נכונים, קרובים כמעט למופשט, ויחד עם זאת משמרים את ארציותם השורשית. ובכך, לדעתי, טמון הישגו הגדול של גדעון כאמן. בין אם מדובר בכלים ובכדים הגדולים, ובין אם מדובר בדמויות של בעלי-חיים, הזיקוק גובר והולך, עד הגיעו לשלב, שבו ברור בוודאות מושלמת, כי אכן הושגה הצורה הטובה והנקייה. וזהו ייחודו של גדעון ומתנתו לכולנו - הענקת היכולת לחוש בתמצית האמנות החשובה מכל, מהות הצורה עצמה.

קורות חיים

1926	נולד בתל-אביב
1933	עבר עם בני משפחתו למושב אביחיל
1957-9	למד פיסול אצל רודי להמן
1961	למד קדרות אצל הדוויג גרוסמן
1962	הקים סדנה לקרמיקה ופיסול בכפרו אביחיל, שם הוא חי ויוצר עד היום. עוסק בקדרות-יד ואבניים, בפיסול בחרס, אבן ובטון וכן בציור
משנת 1980	מרצה באוניברסיטת תל-אביב במגמה לריפוי בעיסוק

תערוכות יחיד

1966	בית התרבות "אוהל שם", נתניה
1968	גלריה קדם, יפו
1976	גלריה מבט, תל-אביב
1977	מוזיאון וילפריד ישראל, קיבוץ הזורע
1978	גלריה אורלי, בזל, שווייץ
1979	גלריה סלמה-שירה, ריינפלדן, שווייץ
1979	גלריה אורלי, בזל, שווייץ
1979	גלריה ארהוס, טון, שווייץ
1980	גלריה בית יהודה, תל-אביב
1981	גלריה אורלי, בזל, שווייץ
1982	גלריה ניפולר, ברן, שווייץ
1986	גלריה ורנר קינג, בזל, שווייץ
1987	הגלריה העירונית, סרסל, צרפת
1988	הגלריה העירונית, סרסל, צרפת
1994	היכל התרבות, נתניה

מבחר תערוכות קבוצתיות

1966	ארצות-הברית (שיקגו וערים אחרות) - תערוכה ניידת של אמני קרמיקה מישראל
1969	ביתן הקרמיקה, מוזיאון הארץ, תל-אביב - תערוכת עיצוב של כנים ומנורות
1970	מוזיאון תל-אביב, בית דיזנגוף - "קרמיקה ישראל 70"
1979-80	ברלין ומינכן, גרמניה - "קרמיקה מישראל"
1984	בית שאגאל, חיפה - תערוכת אמני תנועת המושבים
1986	הגלריה העירונית, זיגן, גרמניה - תערוכת אמני עמק חפר
1992	היכל התרבות, נתניה - תערוכת אמני העיר
1993	מוזיאון גראדק, זאגרב, קרואטיה - תערוכת אמנים מישראל

כמו כן השתתף בתערוכות אזוריות רבות.

עבודות המוצגות באתרים ציבוריים

1980	בית ספר עירוני בקרית יובל, ירושלים - קיר קרמי
1984	מושב אביחיל - אנדרטה לזכר הבנים
1990	רמת חובב בנגב - שלושה פסלים סביבתיים
1994	גן השושנים, נתניה - פסל אבן

עבודות רבות מצויות באוספים פרטיים וציבוריים בארץ ובחוץ לארץ.

גובה הפסלים בתערוכה - 30-70 ס"מ

גובה הכלים המרבי - 75 ס"מ

מידות התבליטים - 35x55 ס"מ

7

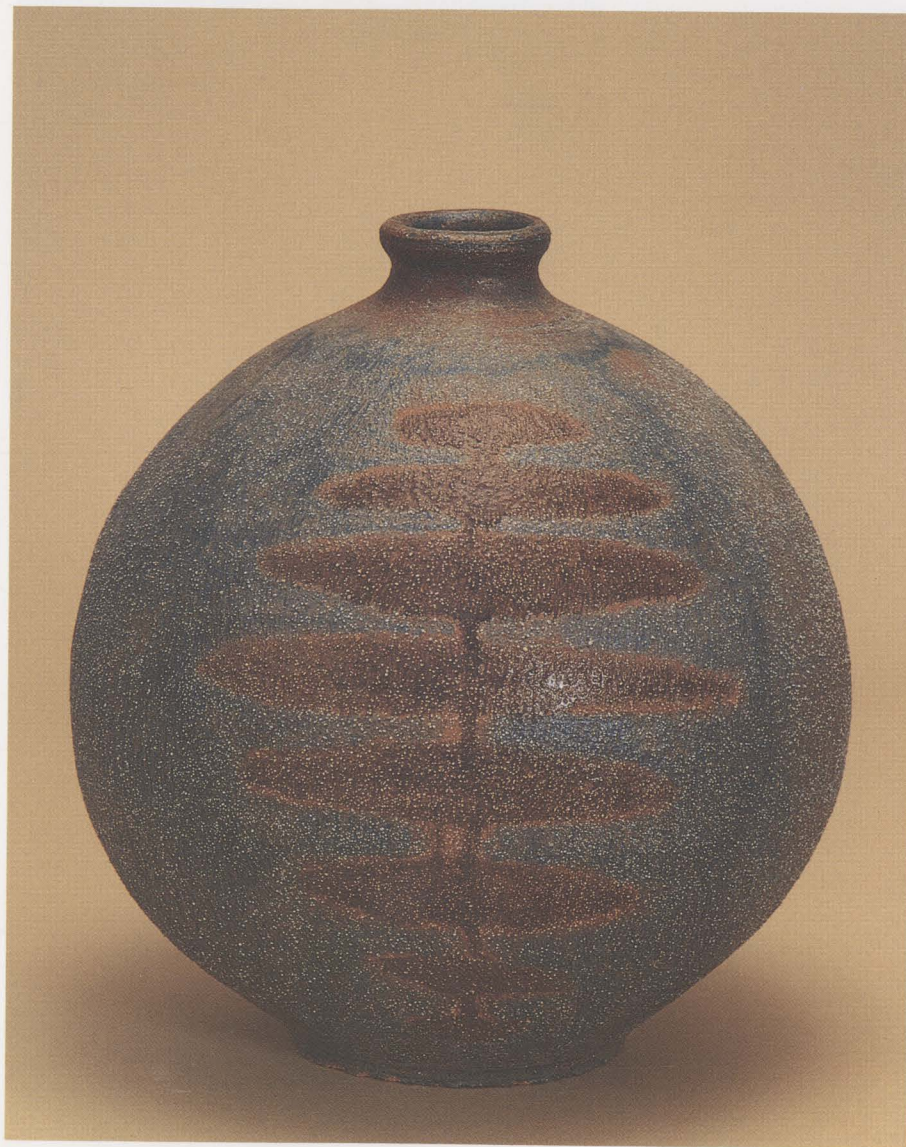

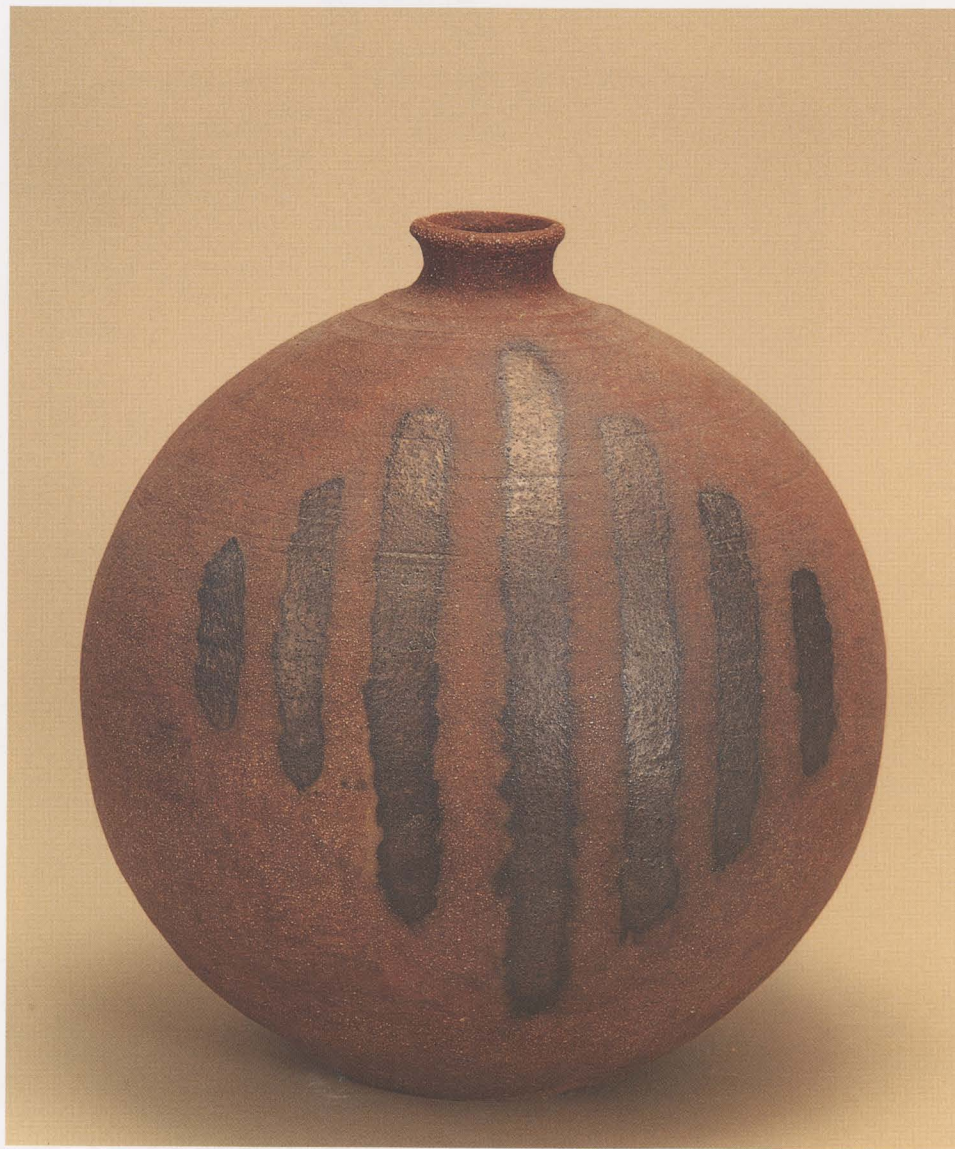

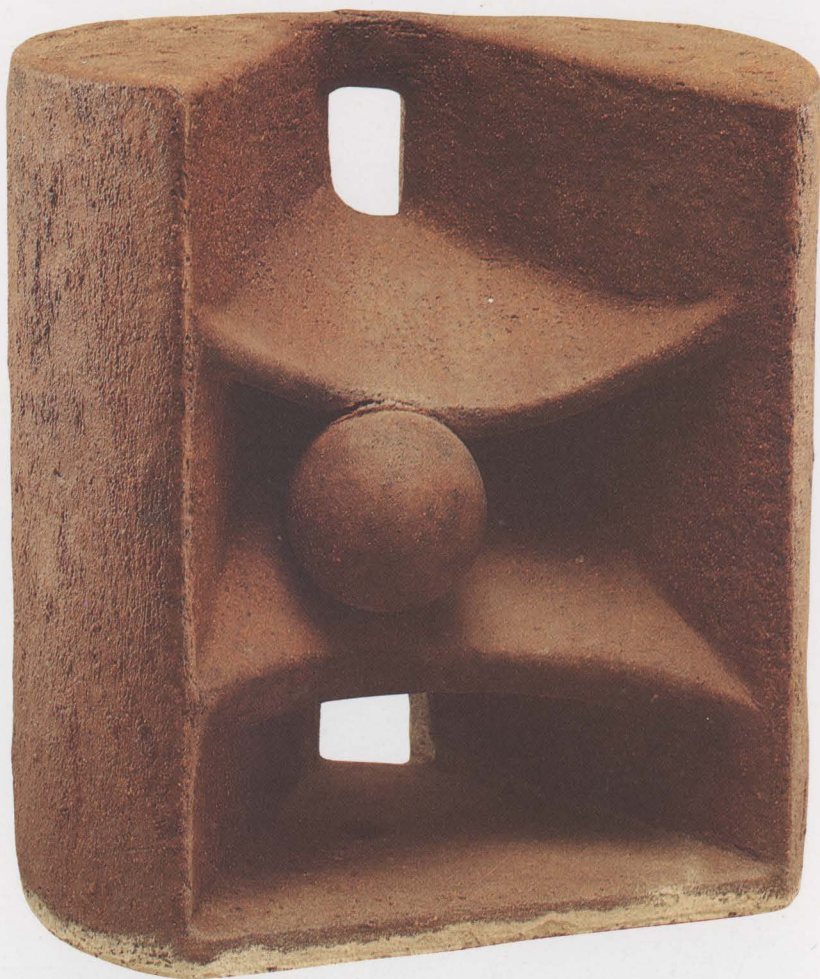
11

13

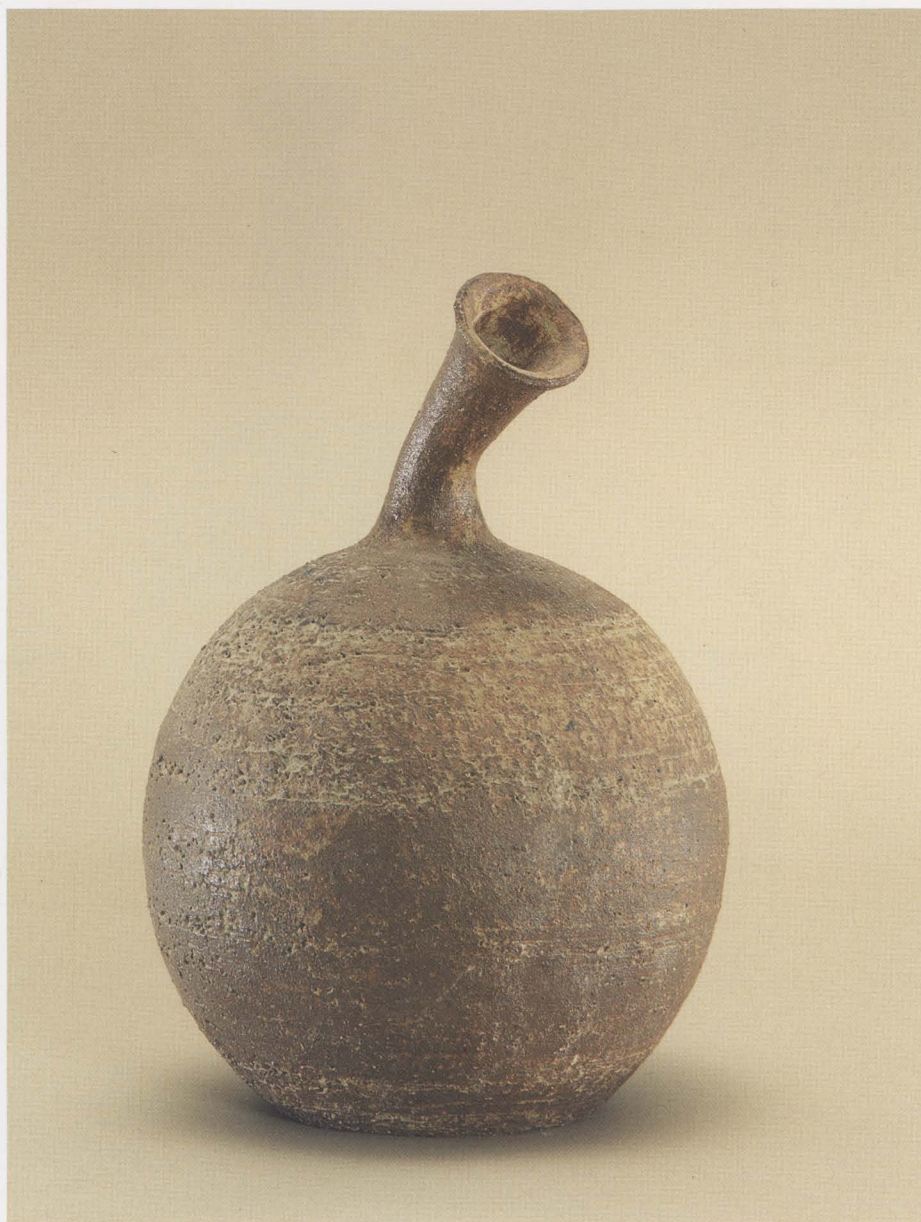

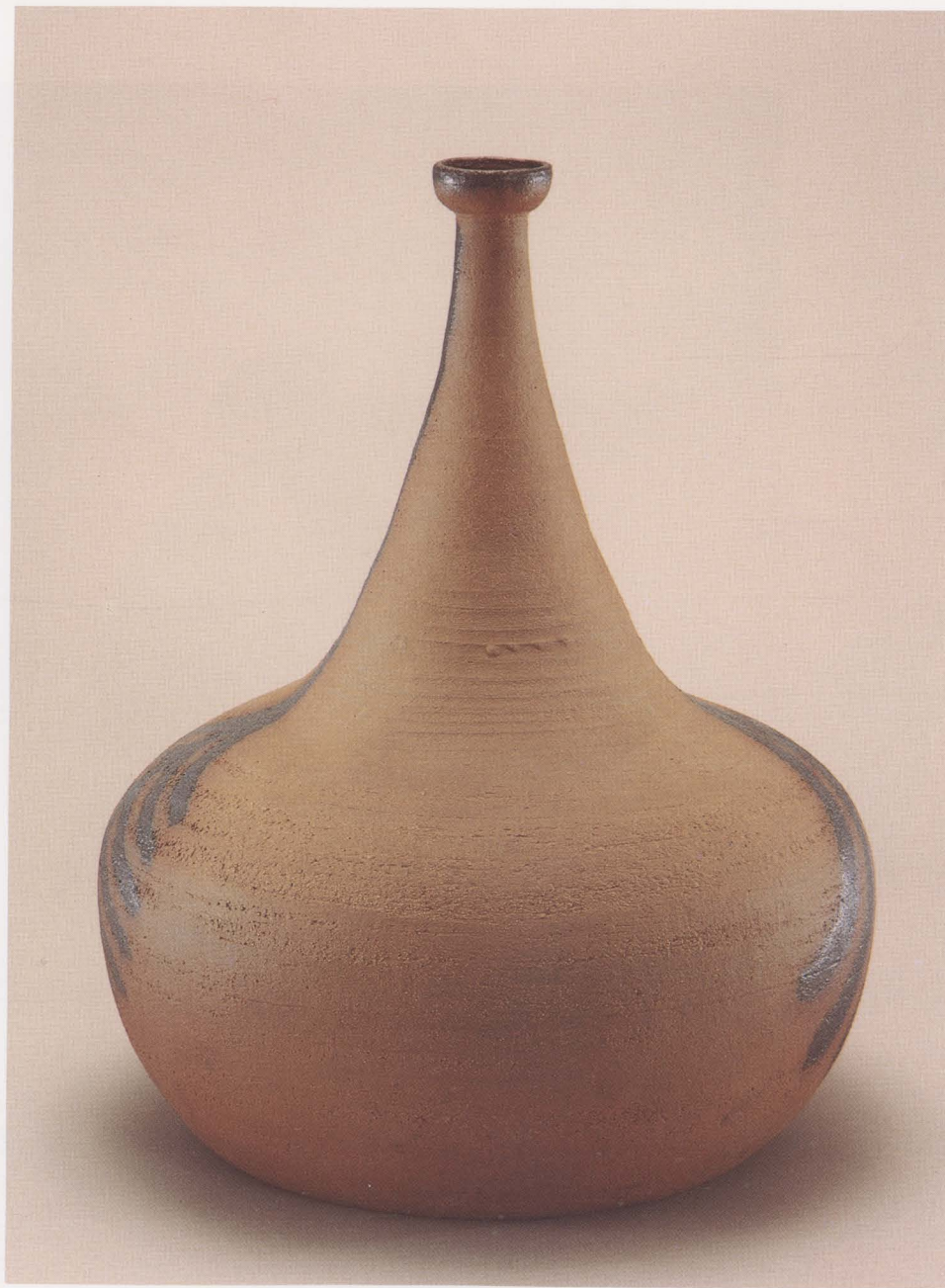
15

17

Biographical Details

- 1926 Born in Tel Aviv
- 1933 Moved with his family to Moshav Avihail
- 1957-9 Studied sculpture under Rudi Lehman
- 1961 Studied pottery under Hedwig Grossmann
- 1962 Set up a workshop for ceramics and sculpture at his home in Avihail, where he lives and works to this day. He works in clay by hand and on the potter's wheel; he sculpts in pottery, stone and concrete, and paints.

Since 1980, he has lectured on occupational therapy at Tel Aviv University's Sacker Faculty of Medicine.

One-man Shows

- 1966 "Ohel Shem" cultural centre, Netanya
- 1968 Kedem Gallery, Jaffa
- 1976 Mabat Gallery, Tel Aviv
- 1977 Wilfrid Israel Museum, Kibbutz Hazorea
- 1978 Orly Gallery, Basel, Switzerland
- 1979 Salme-Schüre Gallery, Rheinfelden, Switzerland
- 1979 Orly Gallery, Basel, Switzerland
- 1979 Aarehus Gallery, Thun, Switzerland
- 1980 Beit Yehora Gallery, Tel Aviv
- 1981 Orly Gallery, Basel, Switzerland
- 1982 Nyffeler Gallery, Bern, Switzerland
- 1986 Werner King Gallery, Basel, Switzerland
- 1987 The Forum, Sarcelles, France
- 1988 The Forum, Sarcelles, France
- 1994 Municipal Cultural Hall, Netanya

Selected Group Shows

- 1966 United States (Chicago and other cities) - roving exhibition of Israeli ceramic artists
- 1969 Ceramics Pavilion, Ha'aretz Museum, Tel Aviv - design of lamps and candelabra
- 1970 Tel Aviv Museum, Dizengoff House - "Israel Ceramics 70"
- 1979-80 Germany (Berlin, Munich) - "Israel Ceramics"
- 1984 Beit Chagall, Haifa - exhibition by artists of the moshav movement
- 1986 Municipal Gallery, Siegen, Germany - exhibition by artists from Emek Hefer
- 1992 Municipal Cultural Hall, Netanya - exhibition by local artists
- 1993 Gradec Museum, Zagreb, Croatia - exhibition by Israeli artists

Also participated in many regional exhibitions

Works on Display at Public Locations

- 1980 Municipal school, Kiryat Yovel, Jerusalem - ceramic wall
- 1984 Moshav Avihail - monument to commemorate fallen members
- 1990 Ramat Hovav (Negev) - three environmental sculptures
- 1994 Rose Garden, Netanya - stone sculpture

Many of his works are to be found in private and public collections in Israel and abroad.

Height of the sculptures in this exhibition: 30 - 70 cm.

Maximum height of vessels: 75 cm.

Dimensions of reliefs: 55 x 35 cm.

"A Tiller of the Soil" (*Zechariah, 13:5*)

by Ilan Kutz

There is historical and artistic justice in the exhibition of Gideon Kari's work at the Eretz Israel Museum - Tel Aviv, whose collection comprises ancient items linking the cradle of Israeli culture with the present day. Of this Land of Israel, a significant portion is preserved in vessels fashioned from the soil, to recount the tilling of that soil.

Gideon Kari is a farmer, a man of the soil, and the soil responds to him, sprouting vitality in wood and stone. Those who doubt it should take the trouble to spend an afternoon at Aviha'il, as I did; there they will find Gideon astride a tractor, or seated in his workshop, instilling the breath of life into soil to create forms out of clay, water and fire, just like his forefathers of antiquity.

I first made Gideon's acquaintance while he was employed in therapeutic work at the "Shalvata" hospital, where he gave recuperating patients lessons in ceramic sculpture. One could not help being impressed as his pupils - allured by his serenity, and his creative work in clay - gained hope, reassurance, and an experience to remember.

Gideon has devoted decades to an unrelenting process of creation and search. That indeed is the true nature of the creative process - an extended work, complex, convoluted and prolonged as life itself. It is dependent neither upon an upsurge of conceptual inspiration, nor a flash of momentary brilliance flaring from the here-and-now: in essence, it is a gradual, evolutionary process, its creative materials sensuality, mastery and search. The process commences at the dawn of being, as childhood absorbs the impressions, scents, colours and forms that fashion body and soul. This phase of sensual assimilation is succeeded by the stage of formal study, with the exertion to acquire skill and mastery, by means of a teacher and through the example of those who preceded us in handling the selfsame materials. All this time, the phase of independent, personal quest yearns to find expression: this is the creative stage, when concept and clay are the raw materials in the pursuit of artistic truth.

Gideon Kari grew up with the soil, he grew crops from the soil; from an early age, he began fashioning shapes from the soil, from clods of earth and sandstone. At that time, art

studies were not customary in the moshav; it may have been a blessing, for it left Gideon free to study nature and its forms, rather than pursue artistic fashions and schools. His greatest mentor was nature; as he put it: "If one looks well, it is the nature of the soil, and nature overall, that fashioned those forms. Accordingly, the nature of the soil, from its genesis to the present day, has no substitute in my view. Man returns again and again, making of the soil only whatever its structure permits."

However, teachers being indispensable, Gideon Kari - now in his late twenties - found his way to the artists Hedwig Grossmann and Rudi Lehman. Rudi Lehman, in addition to being a philosopher and one of our country's greatest sculptors, was an exceptional teacher. "Rudi Lehman's method was not merely teaching 'art'; rather, it was teaching a craft. The craft of wresting the artistic creation from the material (carving or hewing) in the most rational and precise manner." (Y. Tomarkin, 1978).

Ever since that time, Gideon has kneaded and shaped, chiselled and fired, incessantly seeking, in his quiet persistent fashion, after the essence of the correct form. He began with a primitive kiln, a smoke hole dug out of the ground, to present his first exhibition, "Vessels in Smoke" (Netanya, 1966). He persisted in his exploration of temperatures and textures, attempting repeatedly in his own way to produce the touch compatible to hand and eye; every few years, he would display his work in exhibitions.

Those in quest of labels would classify Gideon's work as "figurative". But, virtually unawares, following upon a lengthy and reiterated process of experiment and creation, the "figure" gradually shed everything dispensable and superfluous, leaving only "the spirit of the form", just of the right volume, almost verging upon the abstract while yet preserving its earthy roots. Here, in my opinion, lies Gideon's greatest achievement. Whether it was his large vessels and jars, or the animal figures, there was a progressive refinement until he attained a stage where it became clear, with perfect certainty, that the best and purest form had been attained. That is Gideon's uniqueness, and his gift to us all - the bestowal of an ability to sense the artistic essence outranking all others: the essence of the form itself.

Dr. Ilan Kutz is a psychiatrist and painter who studies the connection between psychology and art.

The Eretz Israel Museum - Tel Aviv is delighted to host the artist Gideon Kari and the exhibition of his ceramic works. In presenting this show, the Museum is pursuing a long tradition of modern ceramics exhibitions, which are displayed alongside cultural and archaeological treasures from days gone by.

Kari's work - which blends a warm and immediate connection to local landscapes with an affinity to the tradition of Eretz Israel pottery of antiquity - matches the spirit of a museum which bridges the gap between past and present.

Shilo Sasson
Director General

Preface

Gideon Kari was still a youngster when he discovered the magic of clay. A village boy with his roots in the soil, he was drawn to the earth, and the primordial colours and forms it enfolds. He took his first steps into creative work unaided, through personal searching and experimentation. His studies with Rudi Lehman and Hedwig Grossmann endowed him with the basic concepts and expertise to enrich his artistic world.

In the workshop he set up at his village home in Avihail, he commenced sculpting and painting; however, then and now, most of his time is devoted to work in clay. He fashioned his works exclusively by hand during those early years; only subsequently did he learn to work with the potter's wheel, combining throwing and hand-coiling techniques. He claims to have come upon this combined procedure in visits to the Ceramics Pavilion of our Museum, where he was exposed to the full vigour of the ancient ceramic art, and to the various techniques of pottery-making in antiquity.

This exhibition, with its sculptures, reliefs and large vessels, epitomises Kari's mastery of the material, and his sensual relationship with the soil. The exhibits speak the language of clay to relate his intimacy with nature, stressing his affinity with the ancient pottery of the Land of Israel. Basic forms evolved after the manner of his mentor, Rudi Lehman, are evident in many of the works, along with the restraint and concentration of his quest for formal abstraction. But in all his work, Kari preserves the tension and power stored up within the soft, elastic material he uses in his creative activity.

Kari fashions his works by various techniques: all the clay sculptures are handbuilt; the reliefs are produced by pressing and impressing; as for his vessels - most of which resemble the voluminous storage containers of antiquity - he builds them up in coils on the potter's wheel. Kari works in local materials (Motza *khawar* and Negev clay) which he fires at relatively high temperatures (1180°C). The overlay materials, and especially the ash glazes which he makes out of wood from his orange grove, endow his works with their natural textures and their mellow spectrum of colour.

Yael Olenik
Exhibition curator

The Ceramics of Gideon Kari

Exhibition at the Postal and Philatelic Pavilion

Winter 1994-5

Exhibition and catalogue: Yael Olenik, Curator of the Ceramics Pavilion

Exhibition design: Eli Luria

Catalogue design: Shlomo Sawady

Editor: Gania Doron

Photography: Gregory Vinitzky

English translation: Peretz Kidron

Text-processing: Ofra Zehavi

©

All rights reserved by
Eretz Israel Museum - Tel Aviv

1995

THE CERAMICS of GIDEON KARI

Eretz Israel Museum - Tel-Aviv

THE CERAMICS of GIDEON KARI

Eretz Israel Museum - Tel-Aviv

